

จิตที่คิบบ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๑๑๘๖. เรื่อง “ฟังเทศน์ตอนเช้าไม่ได้”

(เขาบอกว่าฟัง) เทศน์เช้าทุกวันเลย แต่ตอนนี้เสียงมันหายไป ฟังได้ประมาณ ๑ นาทีแล้วเสียงหายไป

ตอบ : นี่เจ้าหน้าที่เขาแก้ไขให้แล้ว

พูดถึงขั้น ๕ ขั้น ๕ เห็นไหม ขั้น ๕ มันเป็นขั้น จิตมันเป็นจิต ถ้าขั้น ๕ เกิดจากจิตเป็นเกิดจากจิต

นี่ก็เหมือนกัน เทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสารมันเป็นเครื่องมือสื่อสาร นี่เครื่องมือสื่อสาร เทคโนโลยีมันอาจจะขาดตกบกพร่องได้ การขาดตกบกพร่องได้ พอขาดตกบกพร่องแล้วเราก็ออกใจ เสียใจ คนที่ใช้มันอยู่ เวลาโทรศัพท์เสีย ของเสีย โทรศัพท์เสียก็คือโทรศัพท์เสีย ทำไมเราต้องทุกข์ด้วยล่ะ? ทุกข์ โทรศัพท์เสียนี้ทุกข์มากเลย เห็นไหม เทคโนโลยี เราใช้มันเพื่อประโยชน์ แต่พอเราใช้มัน มันเป็นเรื่องของเรา เราก็เลยทุกข์ใจ

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าเว็บไซต์ต่างๆ มันก็เป็นเทคโนโลยี มันก็เป็นเครื่องมือสื่อสาร เราสื่อสารกัน มันก็มีความชำรุดเสียหายบ้างเป็นธรรมดา ฉะนั้น เวลาถ้าฟังไม่ได้ นี่แจ้งเจ้าหน้าที่มามันก็ป็นน้ำใจ แล้วทางนี้เขาเช็คแล้ว เขาแก้ไขแล้ว ทีนี้คำว่าแก้ไขแล้ว เวลาเครื่องส่งกับเครื่องรับมันอาจจะแบบว่าข้างใดชำรุดก็ได้ ฉะนั้น สิ่งที่แจ้งมานี้ก็เห็นคิดว่าอย่างนั้นเถอะ แต่มันเป็นเครื่องมือสื่อสาร มันชำรุดเสียหายได้ อายุการใช้งานมันมี ทุกอย่างมันมี ฉะนั้น เวลาขาดตกบกพร่องมันเป็นเรื่องของเครื่องมือสื่อสาร ฉะนั้น เราจะเอาความเข้าใจ เอาเนื้อความกัน เอาเนื้อความที่เราฟังแล้วเป็นประโยชน์อันนั้น

ฉะนั้น สิ่งนี้ก็แก้ไข แม้แต่เครื่องมือสื่อสารเรายังต้องมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษา แล้วสื่อสารเรื่องอะไร? สื่อสารสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ

ถาม : ข้อ ๑๑๘๘. เรื่อง “คนโง่” (เขาถามมาไง)

กราบขอบพระคุณหลวงพ่อดีเมตดาตอบคำถามข้อ ๑๑๘๑. ทำให้ลูกเข้าใจ กระจ่างแจ่มยิ่งกว่าการหงายของคว่ำให้หงายเสียอีกเจ้าค่ะ

ตอบ : เออ ถ้าเข้าใจแล้วก็สาธุเนาะ ถ้าเข้าใจแล้วมันเป็นประโยชน์ ถ้าไม่เข้าใจเนาะ ไม่เข้าใจหรือตอบแล้วไปขัดใจยิ่งยุ่งใหญ่เลย แหม คิดอย่างหนึ่ง หลวงพ่อก็ตอบอีกอย่างหนึ่ง ยุ่งไปใหญ่เลย ถ้ามันเข้าใจแล้วก็จบเนาะ สิ่งนั้นจบแล้ว ทีนี้จะเข้าเนื้อความ

ถาม : ข้อ ๑๑๘๙. เรื่อง “ช่างเผือกในการทำนายของหลวงปู่มั่น”

กราบเรียนนมัสการหลวงพ่อดีเมตดา เรื่องช่างเผือกหนุ่มที่หลวงปู่มั่นทำนาย มีความชัดเจนอย่างไรครับ เพราะผมได้อ่านเนื้อความจากลิงค์ในเว็บไซต์

ตอบ : ถ้าลิงค์ในเว็บไซต์นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ เพราะว่าเรื่องเนื้อความว่า “ช่างหนุ่มจากหลวงปู่มั่น” อันนี้มันเป็นทีหลวงปู่มั่นพูด หลวงปู่มั่นเวลาท่านพูด ท่านไม่พูดสะเปะสะปะ หลวงปู่มั่นนะ เพราะท่านเห็นสภาพสังคมมานาน หลวงปู่มั่นเวลาท่านออกปฏิบัติ เห็นไหม ท่านเป็นเนรมิตมาวชกับหลวงปู่เสาร์ แล้วพ่อแม่ก็สึกไปให้ไปทำนา ทำนาแล้วหลวงปู่เสาร์ท่านก็มีอำนาจวาสนาบารมี ท่านก็คอยรอแล้วก็ไปเอาหลวงปู่มั่น กลับมาวชใหม่

พอหลวงปู่มั่นกลับมาวชใหม่ หลวงปู่มั่นกับหลวงปู่เสาร์ท่านออกประพฤติปฏิบัติ ออกประพฤติปฏิบัติเพราะท่านเป็นพระป่า พระที่ฝึกหัดออกปฏิบัติ ทีนี้ออกปฏิบัติแล้ว ในสมัยนั้น ในที่อุบลฯ นี้เจ้าคุณอุบาลี ครูบาอาจารย์ต่างๆ ที่ท่านมาเป็นนักปราชญ์อยู่ในกรุงเทพฯ ในกรุงเทพฯ คือปรีชิตี คือทฤษฎี หลวงปู่มั่นท่านออกปฏิบัติแล้วมันไม่มีครู ไม่มีอาจารย์ท่านก็มาศึกษา มาศึกษากับเจ้าคุณอุบาลีที่วัดบรมนิวาส มาศึกษาต่างๆ อันนี้เป็นปรีชิตี ทีนี้เป็นปรีชิตีท่านเห็นสังคม ท่านเห็นความเชื่อ ท่านเห็นสังคมว่าสังคมมันผันเฟ้อกันไปขนาดไหน

ทีนี้ในการประพาศปฏิบัติขึ้นมา เพราะคำว่าพื้นเพคือกระแสดังคมใจ ผืนกระแสน้ำเขียวอย่างขวางเรือ แต่หลวงปู่มันท่านขวางเต็มที่แล้ว ขวางเพราะอะไร? ขวางเพราะว่าท่านต้องการบรรลุธรรม ท่านต้องการออกจากกิเลส แล้วสังคมเขาไม่เชื่อ ถ้าสังคมไม่เชื่อ เห็นไหม หลวงตาท่านบอกไว้ในประวัติหลวงปู่มัน หลวงปู่มันเวลาท่านรุดงค์ไปห่มผ้าสีต่างๆ นี่ทางอีสานเขาทำไร่ไถนาอยู่ในป่า เห็นพระเดินมาไกลๆ วิ่งหนีเลยนะ ทั้งจอบ ทั้งเสียมหนีกันเลยนะ

หลวงปู่เสาร์เวลาท่านออกรุดงค์ไป เห็นไหม ไปกับสามเณรน้อย ไปกับพวกปะขาว ชาวบ้านกระแสดังคมใจ บอกว่า โอ๊ย จะย้ายครัวไปไหนกัน นี่จะย้ายครัวไปไหน? เขาเชื่อถือหรือเปล่า? เขาไม่เชื่อถือเลย ในเมื่อสังคมเขาไม่เชื่อถือ เขาต่อต้าน เขาต่อต้านเพราะอะไร? เพราะความเห็นในสังคมเขาเป็นแบบนั้น แต่ความจริงยังไม่มีใจ ถ้าความจริง นี่ถ้าหลวงปู่มันท่านเห็นกระแสดังคมขนาดนั้น สังคมเขาเชื่อถือไหม? ขนาดเราปฏิบัติเขายังก็ดั่งขวางนะ

หลวงปู่มันในประวัติ ประวัติหลวงปู่มันที่หลวงตาท่านเขียน ท่านบอกว่าท่านเขียนแต่แง่บวก สิ่งที่ดีๆ งามๆ ทั้งนั้นแหละ สิ่งที่หลวงปู่มันนะเวลาท่านโดนไล่ โดนไล่มากจากอุบลฯ โดนไล่จากอุบลฯ มานครพนม ก็สั่งมา สั่งที่นครพนมอย่าให้ใส่บาตรให้พระผู้เฒ่านี้ได้ฉัน หนีจากนครพนมมาสกกลฯ มาหนองคาย หนีๆ หนีมาตลอด

สังคมเขาไม่เชื่อถือกันอย่างนั้น แล้วฝ่ายปกครองก็เห็นว่าพวกนี้พวกออกนอกกริดนอกรอย ถ้าอยู่ในร่องในรอยต้องอยู่ในความเชื่อของการปกครอง อยู่ในความเชื่อของกระแสดังคม ถ้ากระแสดังคมมันเป็นขนาดนั้น ถ้าเรารู้สิ่งใดในหัวใจเรา เราจะพูดพร้อยๆ ออกไปไหม? ใจที่ว่าซ้าๆ นี่พูดพร้อยๆ ออกไปไหม? ไม่หระก

หลวงปู่มันท่านพูดนะ ท่านพูดกับหลวงตา เพราะหลวงปู่เจี๊ยะท่านขึ้นไปอุปัฏฐากหลวงปู่มัน แล้วหลวงปู่มันท่านพูดในหมู่สงฆ์ตลอด บอกต่อไปอนาคต อนาคตตั้งสัญญาของหลวงปู่มันใจ จะมีพระหนุ่มๆ พระหนุ่มๆ จะบรรลุธรรมตามเราไป หลวงปู่เจี๊ยะท่านก็ดูไว้ว่าเป็นใคร สุดท้ายเป็นใคร เห็นไหม ท่านบอกว่าเหมือนท่านเจี๊ยะ แต่ไม่ใช่ท่านเจี๊ยะ แล้วพอหลวงปู่เจี๊ยะอยู่กับหลวงปู่มัน ท่านบอกว่านี่มันมาหาเราแล้ว มันมาหาแล้วแต่มันยังไม่เข้ามา ตอนที่หลวงตาท่านไปเจดีย์หลวง ที่ไปดูหลวงปู่มัน หลวงปู่มันท่านรู้ของท่าน ท่านรู้ของท่าน

ฉะนั้น เวลาหลวงตามา หลวงตาไปหาหลวงปู่มัน เห็นไหม นี่ถามว่า

“นั่นใครนะ?”

“ผมครับๆ”

นี่เพราะท่านรู้ ท่านรู้ว่าในเมื่อบุคคลเอกบุรุษมา จะสร้างประโยชน์กับศาสนา คนที่จะสร้างประโยชน์กับศาสนา เขาสร้างบารมีของเขามาก ถ้าเขาสร้างบารมีของเขามาก จะไปสอนสู่่มสี่สู่่มห้า หรือวางพื้นฐานที่ไม่แน่นอนเอาไว้กับคนที่แบกรับภาระของสังคม ท่านไม่พูดอย่างนั้นหรือ ท่านถึงวันแรกก็เอาเลย

“นี่ผมๆ ผมมันใคร? คนหัวล้านมันก็มีผม”

เล่นตั้งแต่ก้าวแรกเข้าไปหาท่านเลยนะ พอก้าวแรกเข้าไปนี่โดนมาตลอดเลย พอโดนมาตลอด พวกเรานี้ะเวลาไปศึกษาที่ไหนก็แล้วแต่ ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ท่านลงปลูกกับเรา เราจะเสียใจไหม? เราจะน้อยใจไหม? แต่ถ้าคนที่เป็นนักปราชญ์ เขาได้สิ่งใดเขายิ่งดีของเขา นี่เวลาคุยกันนะ เพราะอยู่ด้วยความผูกพัน อยู่ด้วยความรัก หลวงปู่มันท่านออกประพฤติปฏิบัติมา ท่านเห็นกระแสสังคมมาเต็มที่ แล้วท่านปฏิบัติของท่านมา ท่านต้องเอาคุณธรรม เอาความดี เอาความดีเพื่อชนะกระแสสังคม แล้วเวลาหลวงตาท่านศึกษาของท่านมา ท่านศึกษาจนเป็นมหาหมา ท่านสร้างบารมีของท่านมา แล้วมันทำอย่างไรมันจะส่งต่อให้กับผู้ที่จะเป็นประโยชน์ล่ะ?

ผู้เป็นประโยชน์ เห็นไหม ฉะนั้น เวลาอยู่ด้วยกันอย่างกับพ่อกับลูก หลวงตาท่านบอกว่าเวลาพูดเรื่องข้างนอกนี่นะ พวกกัน โอ๊ย รักกันเหมือนพ่อกับลูกเลย แต่พอเข้าหาข้อเท็จจริงคือธรรมะ เปรี้ยวทันทีเลยนะ ถ้าเอาความจริงไม่มีพ่อ ไม่มีลูก ไม่มีใครๆ ทั้งสิ้น สัจจะคือสัจจะ ความจริงคือความจริง ความจริงมีหนึ่งเดียวไม่มีสอง ความจริงมีหนึ่งเดียว ไม่มีว่าถ้าเป็นพ่อเป็นลูกกันแล้ว โอ๊ย จะคอยพะเน้าพะนอ จะให้ได้ตั้งใจ ไม่ เต็มที่อย่างเดียว

ฉะนั้น เราจะบอกว่าเวลาหลวงปู่มันท่านทำเต็มที่ของท่าน เห็นไหม แล้วหลวงตาท่านน้อยเนื้อต่ำใจไหม? ไม่ ท่านยังรัก ยิ่งเคารพ ยิ่งผูกพัน ผูกพันมาก ทีนี้เวลาผูกพันมาก เราจะบอกว่าความผูกพันอย่างนี้ ความเชื่อมั่นกันอย่างนี้ท่านถึงได้เล่าให้ฟัง เพราะว่าไอ้

ข้างสองตัวมันมาจากประวัติหลวงปู่มัน หลวงตาท่านเขียนในประวัติหลวงปู่มัน ถ้าไม่มีหนังสือประวัติหลวงปู่มันมา ไอ้ข้างหนุ่ม ข้างแก่มันไม่มีหรอก ไอ้ข้างหนุ่ม ข้างแก่ ข้างพิการ ข้างเต่า ข้างเน่ามันไม่มีออกมาหรอก

ไอ้ข้างเน่า ข้างตายมันออกมาเพราะหลวงตาท่านเขียนหนังสือออกมา มันเลยมีข้างตาย ข้างเหม็น ข้างจี๋ไหล มันก็เลยอ้ากันไปไง แต่ถ้ามันไม่มีหลวงตาเขียนมา มันจะมีข้างอีกไหมล่ะ? มันไม่มีหรอก ไอ้ข้างเหม็นๆ มันไม่มีหรอก ทีนี้ไอ้ข้างหรือไม่ว่ามันไม่สำคัญ มันสำคัญที่ว่ามันเป็นที่หลวงปู่มันท่านพูดอย่างนั้น พอท่านพูดของท่านอย่างนั้นใช่ไหมใครๆ ก็อยากจะเป็นอย่างนั้น ทุกคนก็ไปถาม ไปถามหลวงตาเลยล่ะ หลวงตาใช่ข้างตัวนั้นไหม? ตบปากเอาเลย

ทุกคนไปถามหลวงตาทั้งนั้นแหละว่าหลวงตาเป็นข้างตัวนั้นหรือเปล่า? อ้าว แล้วหลวงตาตอบว่าอย่างไร? บอกว่าเราเป็นข้างตัวนั้นหรือ ได้ยินบ้างไหม? ได้ยินหลวงตาบอกเราเป็นข้างตัวนั้น มีไหม? มีหรือเปล่า? ไปฟังเทศน์หลวงตาสีตั้งแต่ท่านเทศน์มา มีคนไปถามหลวงตาเยอะมาก เวลาท่านถาม-ตอบ เวลาท่านเทศน์เสร็จมีคนไปถามว่า

“หลวงตาๆ ที่หลวงตาเขียนในประวัติหลวงปู่มัน บอกว่าข้าง ๒ ตัว หลวงตาได้เป็นข้างตัวนั้นใช่ไหม?”

“เดี๋ยวตบปากเลย”

ไม่มีหรอก คนที่มีคุณธรรมมันเป็นคุณธรรม แต่ส่วนที่กระแสดังคมมันเป็นกระแสดังคม กระแสดังคมมันขนาดนั้น หลวงปู่มันท่านไม่พูดพร้อๆ หรือ ทีนี้พอหลวงปู่มันไม่พูดพร้อๆ แต่เพราะด้วยความผูกพัน ด้วยการที่ว่าศาสนานะ หลวงปู่มันนะ ครูบาอาจารย์ท่านเล่าให้ฟัง เราเกิดไม่ทัน เราเกิดไม่ทันหลวงปู่มันหรือ หลวงปู่มันท่านเสียชีวิตปี ๒๕๒ เรายังไม่เกิดเลย ท่านปฏิบัติมานะท่านไปทั่ว ท่านเข้าไปในพม่า คุณหลวงปู่ลีลี หลวงปู่ลี วัดอโศก ท่านเดินไปอินเดีย เดินไปกลับ ๒ รอบ

หลวงปู่มันท่านเข้าไปในพม่า เข้าไปในลาว เข้าไปในเขมร ท่านไปทั่วนะ ไปทำไม? ไปหาอาจารย์ ไปหาคนสอน ไปมาทั่ว พอไปศึกษาแล้ว เห็นไหม พระพุทธเจ้าเวลาไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ ไปศึกษาลัทธิไหนก็แล้วแต่ เขาสอนมานะ เขาสอนมาหมดคำสอนเขาแล้ว ถึงที่สุดของเขาแล้วว่าเขาเป็นพระอรหันต์แล้ว แต่หลวงปู่มันท่าน

บอกว่าเจ้าชายสิทธัตถะยังกิเลสเต็มหัวใจเลย จนสุดท้ายเจ้าชายสิทธัตถะต้องมาปฏิบัติของเจ้าชายสิทธัตถะเอง

หลวงปู่มั่นท่านไปนะ พม่าก็ไปมา ไปมาหมด ไปมาทั่ว เข้าไปในลาว เข้าไปในเขมร เข้าไป ในเมืองไทยนี่ค้นหาหมด อยากหาคนสอน อยากหาคนสอน มันไม่มี มันไม่มี ในเมื่อมันไม่มีขึ้นมาท่านก็ต้องปฏิบัติของท่านเอง ปฏิบัติของท่านเอง สิ่งที่ท่านปฏิบัติมา เห็นไหม เวลาท่านปฏิบัติมา ท่านค้นคว้าของท่านมา นี่ความเห็นของท่าน เพราะว่าท่านได้สร้างบุญญาธิการมาขนาดนั้น

นี่เวลาท่านสอนนะ เวลาจิตสงบแล้วเข้าไปพิจารณากาย พิจารณากายไปแล้วมันก็ไม่ปล่อย พิจารณากายไปแล้วมันก็เหมือนกับปัญญาอบรมสมาธิ เต็มที่ ออกมาก็กิเลสอย่างเก่า อันแก่นี่แหละ มันเป็นเพราะอะไร? ท่านถึงย้อนดูจิตของท่านไง อ้อ ปรรณนาเป็นพระโพธิสัตว์ไว้ ถึงได้ลาพระโพธิสัตว์ไป พอลาพระโพธิสัตว์มาแล้ว พอจิตสงบ พอพิจารณากายมันก็ปล่อย ทีนี้มันไปลี้วๆ เลย

ทีนี้พอไปลี้วๆ แล้ว ท่านปฏิบัติท่านอยู่ที่ถ้ำสาริกา พออยู่ที่ถ้ำสาริกา เวลาท่านปฏิบัติไปถึงว่าได้อนาคามี ได้สกิทาคามีด้วย เพราะสกิทาคามีหมายถึงว่าจิตท่านรวมแล้วมันมียักษ์ใหญ่เข้ามาแน่นละ นั่นนะกายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส แล้วท่านปฏิบัติต่อไป ต่อไปท่านถึงเป็นอนาคามี อนาคามีเสร็จแล้วท่านคิดถึงหมู่คณะ เห็นไหม ท่านก็ยังไปสอน เวลาไปสอนท่านบอกว่า “กำลังไม่พอๆ” เพราะสอนแล้วมันไม่ละเอียด พอที่จะเข้ามาทำของตัวเองได้ ท่านถึงต้องบอกว่ากำลังไม่พอ ทั้งหมู่คณะขึ้นไปเชียงใหม่ ไปเชียงใหม่ท่านก็ไปรื้อค้นของท่านเอง ท่านไปทำของท่านเอง ท่านไปพิจารณาของท่านเองที่เชียงใหม่ สุดท้ายท่านไปสำเร็จที่เชียงใหม่

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าท่านเห็นกระแสสังคมาขนาดนั้น ท่านทำประโยชน์มหาศาลนะ ฉะนั้น ท่านถึงบอกว่าต่อไปอนาคตไง อนาคตที่ว่าใครจะมาเป็นประโยชน์ พอมาเป็นประโยชน์ปั๊บ เช่นหลวงปู่ขาว หลวงตา หลวงปู่ชอบ ครูบาอาจารย์ที่เป็นประโยชน์นะ ท่านจิตถึงจิต เวลาจิตมันสงบแล้วนิมิตมันจะถึงกัน มันจะบอกกัน มันจะสอน จะกล่าว จะบอกกันได้ ทีนี้บอกกันได้ พอคำว่านิมิตปั๊บเขาบอกว่าพระปฏิบัติ นิมิตมันไม่ใช่ปัญญา ถ้าไม่ใช่ปัญญามันก็ทำให้เสียหายกันไป

นี่ค่านิมิตของคนมีกิเลสก็อย่างหนึ่ง นิมิตของคนที่ไม่มิกิเลสก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ความละเอียดรอบคอบเป็นอีกอย่างหนึ่ง นี่พูดถึงความละเอียดรอบคอบนะ ย้อนกลับมาก่อน ในสมัยพุทธกาลนะ ในสมัยพุทธกาล เวลาภคินีเขาขึ้นเป็นภคินี เขาจะแบบว่าทำบุญกุศลของเขาไป เขาบอกเขาเป็นภคินีแล้ว ทุกอย่างเขาจะปกครองประชาชนด้วยความร่มเย็นเป็นสุขนะ แล้วไม้ หญ้า น้ำถวายสมณะ ถวายพระ

ทีนี้พอถวายพระนะ สมัยพุทธกาลในราชวังเขาก็มีโรงไม้ของเขา แบบว่าเอาไว้ซ่อมแซมราชวัง มีพระไปขอ ไปขอผู้เฝ้าโรงไม้ไป ไปขอว่าขอไม้นั้นมาสร้างกุฏิของเขา สร้างวัดของเขา แล้วผู้เฝ้าก็บอกว่าไม่ได้หรือเป็นของภคินี นี่ถ้าให้ไปหว่านขาดเลย ไม่ต้องหรือภคินีเขาอนุญาตแล้ว บอกถ้าภคินีอนุญาตแล้ว นี่จำชื่อไม่ได้อยู่ในพระไตรปิฎก เขาก็เอาไม้นั้นไป ไปสร้างกุฏิ

ทีนี้เวลาเสนา อำมาตย์เขามาตรวจไป ไม้มันขาดไป พอขาดไปก็ไปแจ้งภคินี ภคินีก็สอบสวน พอสอบสวนขึ้นมาก็บอกพระเขามาเอา พระเขามาขอเขาบอกว่า ภคินีให้แล้ว บอกภคินีให้แล้วเขาก็ขนกันไป เขาไม่ผิด เขาให้ไปด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ของเขา นี่ก็สอบสวน สอบสวนก็จับพระองค์นั้นมา พอจับพระองค์นั้นมาก็สอบสวนพระ พอสอบสวนพระ เขาบอกว่า

“พระผู้มีศีล เขาต้องไม่ทุศีล เขาต้องพูดจาไม่โกหก แล้วพระนี่บอกว่าภคินีให้ไม้จริงหรือ? ที่ไปเบิกเอาไม้นั้นนะ”

พระองค์นั้นบอกว่า “จริงๆ ครับ”

ภคินีก็งงนะ ภคินีก็บอกว่า “อ้าว นี่ภคินีเป็นผู้ปกครอง งานเยอะมาก พูดสิ่งใดไปอาจจะลืมได้ พระลองพูดซิว่าอนุญาตตอนไหน?”

พระบอกว่า “จำไม่ได้หรือ? ก็ตอนที่ปราบดาภิเษกเป็นภคินีไป บอกว่าหญ้า ไม้ น้ำนั้นให้สมณะไป”

โอ้โฮ ภคินีนั่นคอดกเลนนะ บอก “ใช่ นี่รอดตายเพราะว่าเป็นสมณะ รอดตายเพราะผ้าจีวร ถ้าไม่มีผ้าจีวรนี้ตัดศีรษะเลย แต่นี่รอดตายเพราะได้ห่มผ้าจีวรนี้ไว้”

คำพูดคำนี้ เป็นคำพูดพูดให้แก่ผู้ที่มีความละอาย พระที่เขามีความละอาย เขาจะเข้าไปในป่า ในเขา เพราะว่ากษัตริย์ปกครองประเทศใช่ไหม? ในป่า ในเขานั้นนะมันเป็นของกษัตริย์นะ พระที่เขามีความละอายเขาว่ามีเจ้าของ เราเข้าไปในที่ใด ถ้าเขามีเจ้าของ อย่างเช่นในแหล่งน้ำก็มีเจ้าของ เขาไม่กล้าใช้ คนที่มีความละอายเขาไม่ใช้ แล้วไม้ เศษไม้ ไม้ต่างๆ ที่มันอยู่ในป่าก็มีเจ้าของ

กษัตริย์ก็เป็นเจ้าของประเทศ เขาเป็นเจ้าของ เราพูดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ละอายผู้ที่เกรงกลัวต่อบาปให้เขาได้ใช้สอย สิ่งทีบอกว่าน้ำ หญ้า ไม้นี้ให้กับสมณะ ให้สมณะผู้ที่มีความละอาย แล้วนี่เขานุญาตหญ้า น้ำ ไม้ ในป่าในเขา ผู้ที่มีความละอายเข้าไปในป่าในเขาได้ใช้สอย ได้ออกธุดงค์ ได้ดำรงชีวิต ไม่ใช่ให้มาเอาไม้ในคลังนี้ นี่รอดตายเพราะผ้าจีวร ถ้าไม่มีจีวรหัวขาด

ฉะนั้น พอเรื่องอุทายี อุทายีคำหรืออย่างไรนี้แหละ อุทายีเขาเป็นอำมาตย์แล้วออกมาพบกับพระพุทธเจ้า แล้วข่าวนี่ไปฟ้องพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าถึงบอกว่านี่โมฆะบุรุษไม่มีความละอาย พระพุทธเจ้าเลยบัญญัติเรื่องปาราชิก เรื่องต่างๆ เรื่องข่าวกินบาตรมาจากตรงนี้แหละ นี้อยู่ในวินัยปิฎก นี่ไงถ้ามันมีความละอายนะมันทำไม่ลงมันทำไม่ได้

อันนี้ก็เหมือนกัน ไอ้ข้าง ๒ ตัวๆ หลวงตาท่านมาเขียนไว้เพื่อประโยชน์ เพื่อประโยชน์กับศาสนา ไม่ใช่เขียนไว้เพื่อให้ใครมาอ้างอิง อ้างอิงว่าเป็นๆ แล้วถ้าไม่มีข้าง ๒ ตัวนั้นใครจะอ้างอิงเรื่องอะไร ใครจะเป็นหรือไม่เป็น โดยศักยภาพมันก็เป็นโดยศักยภาพ ถ้าใครไปทำคุณงามความดี มันก็เป็นคุณงามความดีโดยศักยภาพ แต่ถ้ามันไม่เป็นคุณงามความดีโดยศักยภาพ จะเขียนเท่าใด จะทำกระแสนาดไหน พยายามจะสร้างภาพขนาดไหนมันก็ไม่เป็นความจริงหรือก มันไม่เป็นความจริงในข้อเท็จจริงใจ แต่มันเป็นความจริงตามกระแสใจ

หลวงปู่มั่นท่านเห็นอยู่แล้วใช่ไหมว่ากระแสนังคมมันขนาดไหน ท่านถึงได้พยายามเอาคุณธรรมสิ่งนั้นชนะสังคัม ให้สังคัมยอมรับนะ นี่ตั้งแต่หลวงปู่มั่น แล้วก็มารุ่นหลวงปู่แหวน หลวงปู่ฝั้น แล้วก็มารุ่นหลวงตา ๓ รุ่น ๓ ชั่วอายุคน กว่าที่ว่าการประพฤติปฏิบัติว่ามรรคผลมี กว่าจะยืนยันกันนในสังคัมว่ามรรคผลมี เรายืนยันกันมา ๓

รุ่น ๓ ชั่วโมงคน ที่นี้พอสังคมเขาเชื่อถือแล้ว ที่นี้พูดอะไรเขาก็เชื่อ จะข้างขาเป้ ข้างพิการ ข้างหางค้วน จะข้างอะไรบ้างบอกออกแตก

ฉะนั้น สิ่งที่บ่าบคอแตกกันไป นี่มันย้อนกลับมาที่ว่ามันละอายหรือไม่ละอายไป เพราะนี่เขาพูดอย่างนั้น เขาพูดว่ามันเป็นเรื่องของเขา มันเป็นเรื่องของเขา ถ้ามันมีความ ละอาย คำว่าความละอายนะเขาไม่พูดเชิดชูตัวเอง ความดี ความชั่วคนอื่นเขาเห็น ไม่ใช่ ว่าเราเห็น ถ้าเราเห็นนะ ถ้าเราเห็นของเราจริงๆ เห็นเป็นวิปัสสนาญาณมันละเอียดกว่านี้ นะ แล้วไม่กล้าพูดเรื่องอย่างนี้หรือ ไม่กล้าพูด

หลวงตาท่านไม่พูดเรื่องอย่างนี้เลย ที่นี้ท่านมาพูดเอาต่อเมื่อ ต่อเมื่อความจริงมัน ประจักษ์แล้ว ความจริงประจักษ์แล้ว หมายความว่าสังคมเชื่อถือแล้วท่านถึงพูดออกมา พูดออกมาให้สังคมเห็นเป็นคตินิยม เป็นคติเตือนใจ แต่เมื่อมันยังไม่ประจักษ์ท่านไม่พูด ออกมาหรือ เพราะพูดออกมาแล้วมันไม่มีใครรู้ได้ ไม่มีใครรู้ได้ตรงไหน? ตรงที่ว่า วุฒิภาวะ จิตที่สูงกว่าเท่านั้นจะดึงจิตที่ต่ำกว่าขึ้นมาได้ จิตที่เสมอกัน เราจะรู้ได้อย่างไรว่า ใครมีกิเลสและใคร ไม่มีกิเลส แล้วกิเลสมันคืออะไร? แล้วสิ่งที่แสดงออกมามันเป็นธรรม หรือไม่เป็นธรรม

มันไม่เป็นธรรมหรือ มันไม่เป็นธรรมที่ไหน? มันไม่เป็นธรรมที่มันมีการทุจริต มันไม่สุจริตใจ ถ้าเป็นความสุจริต หลวงตาเวลาท่านเขียนออกมา หรือท่านพูดออกมา มัน เป็นความสุจริต ความสุจริตหมายความว่า นี่คำว่าสุจริตนะมันเป็นคตินิยม มันเป็นความ ดี แต่ถ้ามันเป็นความทุจริตมันมีคนได้ คนเสียใจ มันมีคนได้ คนเสีย แล้วคนได้ คนเสีย ใครได้ ใครเสียล่ะ? ใครได้ ใครเสีย? ถ้ามันไม่มีคนได้ คนเสียนะ อย่างเช่นที่พูดกันมาอยู่ นี้ เห็นไหม บอกว่าเวลาใครไปถามท่านท่านว่าตอบปากๆ

คำว่าตอบปาก ถ้าพูดออกไปนะหลวงตาท่านทำอะไร? ปฏิบัติอย่างไร? เวลาคน มันจำ ความจำ จำแล้วมันเป็นสัญญา พอเป็นสัญญา เพราะตอนนี้นะ เวลาใครปฏิบัติมัน จะบอกเลยว่าจิตของเขาจะเป็นจุด เป็นต่อม เป็นอะไร มันว่ากันไปนะ เวลาครูบาอาจารย์ ท่านพูดอะไรออกมา ท่านพูดออกมาเป็นวิทยานิพนธ์ เป็นวิทยานิพนธ์ของแต่ละครูบา อาจารย์ คำว่าวิทยานิพนธ์นะมันเป็นจริง เป็นนิสัยใจ อย่างเช่นคนเป็นโรค คนเป็นโรค สิ่งใดเขาก็ต้องรักษาตามโรคนั้น แล้วคนไม่ได้เป็นโรคนั้น แต่ไปรักษาตามอย่างนั้น แต่ เขาเป็นโรคอื่นมันจะหายจากโรคนั้นไหม?

นี่ก็เหมือนกัน ความชอบใจ กิเลสในหัวใจนะ นี่กิเลสในหัวใจ คนเรามันผูกพัน
 อย่างใด? มันรักชอบสิ่งใด ถ้าสิ่งนั้นไปสะกิดบีบบิเลสมันจะฟุ้งทันทีเลย แต่ถ้ามันไม่ชอบ
 นะ อย่างเช่นเรา นี่เราอยากจะเป็นช่างตัวหนึ่งเหมือนกัน เออ เราก็บอกว่าคูสิ คูพระสงฆ
 สิไม่เคยโกรธใครเลย เออ แล้วใครๆ ก็จะมาแหย่นะ เราก็จะไม่โกรธ เราจะนั่งเฉยไม่
 โกรธเลย ใครจะทำอย่างไรก็ได้แต่ไม่โกรธ ไม่โกรธตอนแหย่นี่นะ ลับหลังโกรธนำคู
 เลย

นี่ทุกคนพูดอย่างนี้ เห็นไหม เมื่อก่อนเป็นคนขี้โกรธมาก เป็นคนขี้โลกมาก
 เดียวนี้ไม่โกรธเลย พอมาปฏิบัติณะเดี๋ยวนี้นี้เย็นมากเลย ใครจะเอาปืนมายิงก็ไม่โกรธเลย
 มันต่อหน้า มันต่อหน้า พูดเพื่ออะไร? พูดเพื่อพิสูจน์กันตรงนี้ไง แต่ความจริงโกรธไหม?
 มันยังไม่แทงใจดำใจ ถ้าวันไหนแทงใจดำนะ เอ็งไม่ต้องบอกว่าโกรธหรือไม่โกรธหรือ
 ลูกเป็นไฟอยู่ที่นี่ ลูกเป็นไฟเลยบอกไม่โกรธๆ

นี่ถ้าบอกแล้วมันเป็นแบบนี้ ฐุโจทย์ พอรู้โจทย์แล้วมันจะเสียหายกับผู้ที่
 ปฏิบัติ ครูบาอาจารย์นะ ทั้งๆ ที่ท่านอยากบอก อยากพูด อยากแสดงคติธรรม อยากแสดง
 ตัวอย่างไม่ว่าท่านปฏิบัติมา อย่างเช่นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านสำเร็จอย่างไร
 ท่านตรัสรู้อย่างไร ท่านอธิบายมา นี่วิชา ๓ ครูบาอาจารย์ท่านอธิบายมา พออธิบายมา
 เราก็เอาสิ่งที่อธิบายมานี้ เอามาเป็นตัวตั้ง เอามาเป็นโจทย์ แล้วก็พยายามสร้างภาพให้ใจ
 มันเหมือน

พอเหมือนแล้วนะ คำว่าเหมือนคือทำให้เหมือนใจ พอเหมือนแล้วเป็นจริงไหม?
 ไม่จริง เพราะอะไร? เพราะสัญญาไปลอกเลียนแบบนั้นมา จิตนี้ร้ายกาจนัก ฉะนั้น หลวง
 ปุ่มัน หลวงตาท่านพูดบ่อย หลวงปุ่มันท่านเทศนาว่าการมาทั้งชีวิตท่าน ท่านไม่เคยบอก
 ว่าท่านเป็นพระอะไรเลย แต่สังคมทั้งสังคมเชื่อว่าหลวงปุ่มันเป็นพระอรหันต์ สังคมทั้ง
 สังคมเชื่อว่าหลวงปุ่มันเป็นพระอรหันต์ แต่หลวงปุ่มันท่านไม่เคยบอกว่าท่านเป็นพระ
 อรหันต์ ไม่เคยพูดแม้แต่คำเดียว แล้วเวลาเทศน์ก็ไม่บอกด้วย แต่เวลาคนปฏิบัติแล้วมัน
 ถึงใจ

อย่างเช่นหลวงปู่ฝั้น ครูบาอาจารย์ หลวงปู่กงมาพึ่งเทศน์หลวงปุ่มันอยู่ เวลา
 หลวงปุ่มันท่านเทศน์ ครูบาอาจารย์เป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นเลยนั่งฟังอยู่ อย่างเช่นใน
 ปัจจุบันนี้เวลาหลวงตาท่านเทศน์ หลวงปู่ลีเป็นพระอรหันต์อยู่ ท่านนั่งฟังอยู่ พระ

อรหันต์เทศน์ให้พระอรหันต์ฟังมันจะหลอกกันได้ไหม? นี่แล้วท่านก็ไม่เคยพูดเลยว่า ท่านเป็นพระอะไร หลวงปู่มันไม่เคยบอกว่าท่านเป็นพระอะไรนะ แต่สังคมเขาเชื่อหมดเลย แต่ไอ้ข้างนี้ใครๆ ก็อยาก แหม เขียนออกมาเลยนะ อยากจะเป็นข้างมาก

เราแปลกใจ เราแปลกใจว่า เอ๊ะ คนทำไมอยากเป็นสัตว์ เออ เป็นคนมันดีกว่าสัตว์ เจริญนาน เอ๊ะ คนทำไมอยากเป็นสัตว์ เออ งง งงมาก (หัวเราะ) คนมันดีกว่าสัตว์อยู่แล้วนะ แล้วถ้าคนที่มีคุณธรรม ถ้าคนที่มีคุณธรรมมันจะสร้างประโยชน์ได้มาก ทำประโยชน์ได้มาก

ฉะนั้น เรื่องอย่างนี้ นี่เขาถามมา บอกว่าอยากได้รับความชัดเจน วันนี้ชัดเจนชัดเจนแล้ว เขาเขียนมาเลย บอกว่า

ถาม : กราบเรียนหลวงพ่อเรื่องข้างเผือกหนุ่มที่หลวงปู่มันทำนาย มีความชัดเจนอย่างไรครับ

ตอบ : (หัวเราะ) ถ้าจะเขียนมาอีกเราก็จะอธิบายอีก แต่ถ้าอธิบายนะ เราจะอธิบายเป็นเรื่องสุจริต-ทุจริต เพราะธรรมะนี้มันลึกซึ้ง แล้วเราไปเอาสิ่งที่เขาเขียน เอาสิ่งที่เขาทำการประชาสัมพันธ์กันมา อันนั้นมันมีผู้ร่าง โครงสร้าง ผู้วางแผน ผู้จัดการ

เดี๋ยวนี้นะ ดูพรรคการเมืองสิ เดี่ยวนี้เขาต้องจ้างนักการตลาดไว้คอยสร้างภาพให้เขา แม้แต่ออกจากบ้านไป ผมเส้นหนึ่งก็ไม่ได้กระดิกเลยละ ต้องเนียบเลย แล้วตอนนี้เนะจากนักการเมืองมันก็จะมาสู่พระแล้วละ ตอนนี้พระอรหันต์จะเยอะมาก สร้างภาพกันให้สวยงามมาก แล้วเราไปดูตรงนั้นเราจะเชื่อไหมละ? ถ้าให้เราพูดอีก เราก็จะพูดมากกว่านี้ นะ

ฉะนั้น ถ้าเรื่องอย่างนี้ให้ไปถามคนอื่น ถ้าไปถามคนอื่นเขาจะไม่พูดอย่างนี้ แต่ถ้ามาถามเรา นี่เพราะอะไร? เพราะถ้าเราบอกใช่หรือไม่ใช่ มันก็กระเทือนกันไปหมด แต่นี่เราพูดถึงสุจริต-ทุจริตเลย ถ้าเป็นความสุจริต เราขาดแคลนอะไร เราบกพร่องอะไร เราอยากได้อะไร เราถึงทำแบบนั้น ถ้าจิตใจเราไม่ขาดแคลน ไม่บกพร่อง ไม่ต้องการสิ่งใด เราจะทำสิ่งนั้นไหม? ถ้าเราอึดเต็ม เราไม่ขาดแคลน ไม่บกพร่อง ไม่ต้องการสิ่งใด ทำไมต้องทำอย่างนั้น?

ถ้าทำอย่างนั้น นี่ถ้าเราตอบเราจะตอบว่า “สุจริตหรือทุจริต”

ถ้าใจมันคืบๆ ถ้าใจมันสุกแล้วจะไม่เป็นแบบนี้ เพราะอะไร? เพราะคุณธรรมใน หัวใจนั้นประเสริฐที่สุด ความเป็นโสดาบันสุดยอดมาก ความเป็นสัทธาคามิเหนือกว่า โสดาบัน ความเป็นอนาคามีเหนือกว่าสัทธาคามิ ความเป็นพระอรหันต์สุดยอดของใจ แล้วจะไปต้องการอะไรอีก? ต้องการสิ่งใด? ต้องการอะไร? ถ้าต้องการแสดงว่าสิ่งนั้นใน หัวใจนั้นของปลอมหมด เพราะมันปลอมมันถึงต้องการให้คนนับถือ ถ้ามันจริง ถ้ามันจริง ถ้ามันปลอมนะเพราะมันคืบๆ คืบๆ มันเป็นแบบนี้

อันนี้พูดถึงข้างนะ พูดไปเดี๋ยวมันจะไปใหญ่ ไปใหญ่แล้วเดี๋ยวหมู่คณะจะบอกว่า แหม ทำไมพูดเรื่องนี้กันไม่ได้เชียวหรือ? ไอ้พูดเรื่องนี้มันส่วนว่าพูดเรื่องนี้ แต่เรา ไม่ได้คิดว่าพูดเรื่องนี้ เราเรียงกิจสุจริต-ทุจริตไป ทุจริต ความทุจริต กิเลสค้นหาความ ทะยานอยากอันนั้นต่างหากละ เรื่องมันส่วนเรื่อง แต่เรื่องสุจริต-ทุจริตมันเป็นเรื่องของ กิเลส ถ้าเรื่องกิเลสนี้ใช้ไม่ได้เลย

ถาม : ข้อ ๑๑๕๐. เรื่อง “เริ่มต้นการปฏิบัติ”

ตอบ : เริ่มต้นควรทำอย่างนี้ ถ้าเริ่มต้นทำอย่างนี้นะ

ถาม : ๑. การเริ่มต้นปฏิบัติตอนนั่งสมาธิให้วางความรู้สึกไว้ที่ตำแหน่งใดครับ โดยปกติผมเอาความรู้สึกไว้ที่ปลายจมูก และนึกพุทโธ พุทโธไปเรื่อยๆ โดยเน้น ความรู้สึกที่ปลายจมูกชัดๆ และนึกพุทโธชัดๆ ส่วนการเดินจงกรม กระทบก็กำหนด ความรู้สึกไว้ที่ปลายจมูกและนึกพุทโธ พุทโธชัดๆ เหมือนกับตอนนั่งสมาธิ แต่ เปลี่ยนเป็นอิริยาบถเดิน ไม่ทราบว่าจะกระทบปฏิบัติถูกต้องหรือไม่ครับ

๒. ก่อนการเริ่มต้นเดินจงกรม และก่อนการนั่งสมาธิต้องมีการพูดอะไรก่อน หรือไม่ครับ เช่นบทพูด บทสวดมนต์ หรือว่าต้องปฏิบัติอย่างไรครับ และหลังการเดิน จงกรมและการนั่งสมาธิเสร็จ ต้องมีบทสวดมนต์หรือบทแผ่เมตตาหรือไม่อย่างไรครับ ขอบพระคุณ

ตอบ : นี่เริ่มต้นกันแบบนี้ เริ่มต้นขึ้นมาเราอยากประพฤติปฏิบัติ เริ่มต้นเราก็มามากจากโลกๆ ทั้งนั้นแหละ ถ้าเราจะปฏิบัติขึ้นมา ข้อที่ ๑ อย่างนี้ถูกต้องหมดแล้ว ชัดเจนนี่เขาว่า

ถาม : เมื่อการเริ่มต้นปฏิบัติ ตอนนั่งสมาธิให้วางความรู้สึกไว้ที่ตำแหน่งใดครับ โดยปกติกรรมเอาความรู้สึกนี้ไว้ที่ปลายจมูก และนึกพุทโธไปเรื่อยๆ โดยเน้นความรู้สึกที่ปลายจมูกชัดๆ และนึกพุทโธให้ชัดๆ เช่นการเดินจงกรม กรรมก็กำหนดความรู้สึกไว้ที่ปลายจมูก และนึกพุทโธชัดๆ เหมือนกับการนั่งสมาธิ แต่เปลี่ยนเป็นอิริยาบถเดิน ไม่ทราบว่าจะกรรมทำถูกต้องหรือไม่ครับ

ตอบ ถูก โดยเริ่มต้นนะ นี่พื้นฐานทำแบบนี้ ทีนี้เราขอแก่นิดหนึ่ง คำว่าพุทโธชัดๆ คำว่าชัดๆ จิตมันชัดจากความรู้สึก มันไม่ได้ชัดที่ว่าเราจะต้องให้ชัดๆ จะต้องแบบว่าคอยนึกคำพูด อย่างเช่นถ้าเราพุทโธไม่ได้ เหมือนเรานึกพุทโธมันไม่คล่องปาก เราพูดที่ปากเลย พุทโธ พุทโธนี่พูดออกมาเป็นเสียงเลย แต่พอพุทโธมันอยู่แล้วที่เสียงเราหยุดได้ มันก็เป็นความคิด ความคิดนึกพุทโธ พุทโธ

ถ้านึกพุทโธชัดๆ อย่างนั้น ชัดๆ อย่างนั้นบีบกล้ามเนื้อละเอียด ความรู้สึกมันละเอียดไปเอง ถ้าละเอียดไปเองมันละเอียดที่ความรู้สึกใจ มันละเอียดเข้าไป พุทโธชัดๆ แต่นี่พอพุทโธ พุทโธ จนพุทโธไม่ได้เลย พุทโธไม่ได้ก็อยู่กับผู้รู้ อยู่กับผู้รู้ ทีนี้อยู่กับผู้รู้ถ้ามันไม่ตกวงค์ ถ้าตกวงค์เราก็พุทโธชัดๆ มันเป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้าไง เหตุการณ์เฉพาะหน้าว่าบางทีจิตมันดี จิตมันดีหมายความว่าจิตมันนุ่มนวล จิตไม่มีอะไรไปยูแห่ ไม่มีอะไรไปสะกิดให้มันฟู แต่บางทีจิตมันกระด้าง คือว่ามันโดนกระทบมารุนแรง

จิตของเรามันไม่แน่นอน โคนกระทบอะไร นี่ลองนึกสิ นึกที่เราโดนคำมานี่ขึ้นฟูเลยนะ แล้วนึกสิ่งที่มันฝังใจมันฟูทันทีเลย นี่อย่างนี้พุทโธชัดๆ พุทโธแรงๆ ได้ แต่เวลาถ้าจิตมันนุ่มนวลละ เวลาพุทโธ เราพุทโธ พุทโธไว้ชัดๆ

นี่คำว่าชัดๆ เพื่อให้มีสติพร้อม ถ้าไม่มีสติพุทโธมันจะหายไป พอพุทโธหายไป มันจะตกวงค์ มันจะหายไป แต่ถ้าพุทโธมันได้พุทโธอย่างนี้ ถ้าจิตมันสงบแล้ว เวลาฝึกหัดใช้ปัญญา พอฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกใช้ความคิด ความคิดที่เป็นสัมมาสมาธิมันจะชัดเจนของมัน มันจะซาบซึ้งของมัน มันจะเข้าสู่เนื้อหาของจิตคือความรู้สึกมันจะลึกซึ้ง มัน

จะซาบซึ้งเข้าไปข้างในหัวใจ มันจะซาบซึ้งมาก แต่ถ้าความคิดจากสมอง ความคิดโดยธรรมชาติมันก็คิดได้ แต่มันอยู่ข้างนอกๆ ใจ

ธรรมชาติของใจมันเป็นอย่างนี้ คืออาการของใจกับใจ แต่พอพุทโธแล้วมันเป็นที่เนื้อของใจ พอเนื้อของใจ พอมันเกิดที่นั่นมันจะเข้าถึงใจ เข้าถึงใจมันจะคลายตรงนั้นไง ถ้าคลายตรงนั้นมันก็ถูกต้อง นี่พูดถึงว่าพื้นฐาน เห็นไหม

ถาม : ๒. ก่อนการเริ่มเดินจงกรมและนั่งสมาธิต้องมีคำพูดหรือบทสวดต่างๆ หรือไม่

ตอบ : ไม่ต้อง เราสวดมนต์ก่อน เราสวดมนต์เสร็จแล้วเรานั่งสมาธิหรือเดินจงกรมก็ได้ แต่ถ้าเราสวดมนต์ตอนเช้าแล้ว เราจะภาวนาตอนกลางวันไม่ต้องสวดก็ได้ เดินเลย พอเดินเลย บทพูด บทสวด เพราะบทพูด เวลาพูด

นี่ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่าบางคนไม่พูด ถือไม่พูด ไ้อ้คนถือไม่พูดมันคิดในใจมากกว่าพูดอีก เพราะถ้าพูดแล้วก็จบใช้ไหม? เวลาคนเข้ามาบอกว่าฉันอยากดื่มน้ำ เขาก็เอาน้ำมาให้ดื่มน้ำใช้ไหม เราบอกเราไม่พูด อยากดื่มน้ำก็เขียนเลย ฉันอยากดื่มน้ำแล้วยื่นกระดาษไป เขาก็อ่านว่าอยากดื่มน้ำ นี่ขั้นตอนมันเยอะขึ้นไปอีก ไ้อ้คนไม่พูดมันมากกว่าพูดอีก

นี่ก็เหมือนกัน บอกว่าถือว่าไม่พูด แต่ใจมันพูดอยู่นะ เพราะใจมันพูดอยู่เลยต้องให้มันพุทโธใจ ใจไม่ให้พูดเรื่องอื่น ให้พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ เอ็งอย่าพูดเรื่องอื่น พุทโธเลย แล้วปฏิบัติไป เราจะบอกว่าการปฏิบัติไปมันมีอุปสรรค จิตนิสัยของคน หรือว่าอารมณ์สภาวะแวดล้อมมันมีผลทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้น เหตุการณ์มันอยู่ที่สภาวะแวดล้อม อยู่ที่ปัจจุบันที่เราจะคัดแยก คัดเลือกอย่างไร ไม่ใช่เราถือเถรตรงเลยที่ต้องทำแบบนี้ จะลงทะเลก็ต้องทำแบบนี้ ชุดค่าน้ำมันค่าน้ำไปนะ เวลาไปช้อปปิ้งมันก็จะใส่ชุดค่าน้ำไปช้อปปิ้ง มันก็ไม่ใช่ใช้ไหม เวลาเอ็งค่าน้ำเอ็งก็ใส่ชุดค่าน้ำใช้ไหม ถ้าเอ็งไปช้อปปิ้งเอ็งก็ต้องใส่ชุดของเอ็งไปต่างหากสิ เอ็งจะเอาชุดค่าน้ำไปช้อปปิ้งได้อย่างไร? ใส่ชุดช้อปปิ้งก็ลงน้ำไม่ได้เหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน เหตุการณ์เฉพาะหน้า ปัจจุบันมันเป็นอย่างไรเราแก้ไขตามนั้น ถ้าแก้ไขตามนั้นได้แล้วมันจะภาวนาขึ้น นี่พูดถึงว่าถ้าเราปฏิบัติกันอย่างนี้ เห็นไหม เราเริ่มต้นจากที่นี่ เราไม่ใช่ไปเริ่มต้น ไปรู้เหนือ รู้ใต้ ไปรู้ว่าหลวงปู่มันทำอย่างไร อันนั้นเป็นคติธรรม เป็นสิ่งที่เราคิดไว้ เรามีครูบาอาจารย์ เราเชื่อมั่นครูบาอาจารย์ของเรา แล้วเรามาปฏิบัติของเราอย่างนี้

เริ่มต้นปฏิบัติอย่างไรให้ได้ผล ถ้าได้ผลขึ้นมาแล้วมันจะเป็นคุณธรรมของเรา มันจะเป็นประโยชน์กับเรา แล้วถ้าใครจะเป็นช่าง ไม่เป็นช่าง ใครจะเป็นม้า เป็นเสือกี่ช่าง มันไป สุดท้ายแล้วนี่เราปฏิบัติแล้วได้ผลงานของเรา ไม่ต้องไปรู้ ใครเป็นช่าง เป็นม้า เป็นเสือก เป็นแมว เป็นหมา นี่เรื่องของเขา เราเอาความจริงของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา เนาะ เอวัง